

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ "ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ"

ВСЕУКРАЇНЬКА
ЕКОЛОГІЧНА
ЛІГА

Тема 2022 року: Дорожня карта реалізації
Закону України «Про управління відходами»

Центр екологічної
освіти та інформації

СЕРТИФІКАТ

Цей Сертифікат підтверджує, що

Ковальчук Світлана Ярославівна

GRECO
LAW COMPANY

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємницької діяльності
Вінницького національного аграрного університету

взяла участь у роботі Національного форуму та представила доповідь на тему:
«Ресурсоорієнтоване відновлення сільськогосподарського виробництва»

КИЇВСПЕЦТРАНС

Голова Організаційного комітету
Національного форуму,
голова Всеукраїнської екологічної ліги

Тетяна Тимочко

24 - 25 листопада 2022 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ
«ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ:
ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ»**

24–25 листопада 2022 року

Ключова тема Форуму 2022 року:	Дорожня карта реалізації Закону України «Про управління відходами»
Організатор Форуму:	Всеукраїнська екологічна ліга
Форум проводиться за сприяння:	Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
Партнери Форуму:	Центр екологічної освіти та інформації ПрАТ «Київспецтранс» Юридична компанія «Gresco Law Company»

Національний форум «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології» започатковано у 2013 році як суспільна платформа для обговорення нагальних проблем у сфері поводження з відходами та вироблення рішень, які відповідають європейським правилам та стандартам.

У 2022 році Україна веде героїчну і виснажливу боротьбу проти російської збройної агресії, наслідками якої є бомбардування великих міст і маленьких селищ, загибель людей. Через обстріли промислових підприємств, місць накопичення небезпечних відходів, об'єктів критичної інфраструктури у довкілля потрапляють отруйні хімічні речовини. На фоні багаторічних проблем поводження з відходами в Україні, сьогодні однією з найгостріших проблем є накопичення відходів війни, які залишаються в містах, селищах, лісах, полях, у воді після бойових дій.

Метою Форуму є визначення пріоритетних шляхів реалізації Закону України «Про управління відходами», вирішення проблем перероблення та утилізації відходів війни без негативного впливу на довкілля, сприяння залученню інвестицій у створення екологічно дружньої інфраструктури перероблення відходів, впровадження природоохоронних ініціатив та проєктів, налагодження та зміцнення транскордонного співробітництва, впровадження засад збалансованого (сталого) розвитку в Україні, реалізація екологічно дружніх, ресурсо- та енергоефективних технологій, сприяння співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, науки, бізнесу.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ
«ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ:
ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ»**

ПРОГРАМА ЗАХОДІВ

24 листопада 2022 року

9.30–10.00 Реєстрація учасників

10.00–10.30 Відкриття Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології»

Привітання учасників

Стрілець Руслан Олександрович, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України

Бондаренко Олег Володимирович, народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги, голова Оргкомітету Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології»

Перша пленарна сесія

Нормативно-правове регулювання у сфері поводження з побутовими та промисловими відходами, відходами руйнації в Україні: наближення до європейських правил і стандартів

**24 листопада 2022 р.
10.30–11.50**

*Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.*

Модератори:

Бондаренко Олег Володимирович, народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування
Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги

Доповідачі:

Федоренко Євген Олександрович, заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України

Презентація Дорожньої карти реалізації Закону України «Про управління відходами»

Сігал Олександр Ісакович, кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник, завідувач лабораторії теплофізичних процесів у котлах відділу теплофізичних проблем систем теплопостачання,

Павлюк Нонна Юріївна, кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник,

Інститут технічної теплофізики НАН України, м. Київ

Поводження з побутовими відходами відповідно до Європейського Зеленого курсу

Руденко Леонід Григорович, доктор географічних наук, академік НАН України, професор, Інститут географії НАН України

Дронова Олена Леонідівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Просторовий аналіз розміщення відходів в Україні і напрями реалізації положень Закону України «Про управління відходами»

Бубнова Олена Анатоліївна, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник відділу геомеханічних основ технологій відкритої розробки родовищ Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України, м. Дніпро

До питання нормативно-правового урегулювання промислового освоєння місць накопичення відходів добувної промисловості

Галушкіна Тетяна Павлівна, доктор економічних наук, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління

Зелений перехід та інноваційна стратегія у сфері поводження з відходами в Україні: міжнародний та національний контент

Корбут Марія Брониславівна, кандидат технічних наук, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій Державного університету «Житомирська політехніка», м. Житомир

Раціональні підходи у впровадженні інноваційної системи поводження із харчовими відходами в Україні

Обговорення:

Гамор Федір Дмитрович, доктор біологічних наук, професор, заступник директора Карпатського біосферного заповідника, Закарпатська область

Чи допоможе новий Закон України «Про управління відходами» вирішити проблему сміттєзвалища у місті Рахів, на березі транскордонної річки Тиса?

Потапенко Олена Валентинівна, доктор філософії, головний еколог ТОВ «ДТЕК Мережі»

Реформування системи поводження з відходами в Україні: виклики та можливості

Данилова Ніколь Вікторівна, голова Асоціації управління відходами
Стан нормативно-правового забезпечення у сфері управління відходами в Україні: позиція бізнес-структур

Симоненко Ніна Василівна, директорка Мезинського національного природного парку, с. Деснянське, Чернігівська область
Досвід Мезинського національного природного парку щодо поводження з відходами

11.50–12.00 – Перерва

Круглий стіл 1

**Проблемні питання та позитивний досвід у розробленні та реалізації
Регіональних планів управління відходами**

24 листопада 2022 р.
12.00–13.20

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Федоренко Євген Олександрович**, заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України
Натрус Сергій Петрович, директор Департаменту екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації

Доповідачі:

Філоненко Роман Степанович, директор Департаменту з питань управління відходами та екологічної безпеки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
Позиція Міндовкілля України щодо розроблення та реалізації Регіональних планів управління відходами

Григорак Марія Юріївна, доктор економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу методів негладкої оптимізації Інституту кібернетики НАН України, м. Київ
Трушкіна Наталія Валеріївна, кандидат економічних наук, старший дослідник, докторант Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України, м. Харків
Логістичне забезпечення формування регіональної системи управління промисловими відходами на засадах циркулярної економіки

Натрус Сергій Петрович, директор Департаменту екології та природних ресурсів Донецької обласної військової адміністрації
Досвід реалізації концепції управління твердими побутовими відходами в Донецькій області

Ситнікова Ірина Олександрівна, кандидат біологічних наук, доцент, голова Чернівецької обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Москалик Галина Георгіївна, кандидат біологічних наук, доцент кафедра екології та біомоніторингу, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Аналіз ситуації щодо поводження з побутовими відходами у гірських населених пунктах Чернівецької області

Вадзюк Степан Несторович, доктор медичних наук, професор, голова Тернопільської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Кузик Ігор Романович, доктор філософії, асистент кафедри геоєкології та методики навчання екологічних дисциплін Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Забезпеченість нових територіальних громад Тернопільської області офіційними місцями видалення відходів

Балджи Марина Дмитрівна, доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва та туризму Одеського національного морського університету

Питання поводження з відходами у сфері індустрії гостинності

Обговорення:

Пліхтяк Андрій Дмитрович, начальник управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної військової адміністрації

Канівець Олег Леонідович, голова Стрийської міської ради, Львівська область

Шляхи подолання критичної ситуації у сфері поводження з побутовими та промисловими відходами у Стрийській територіальній громаді через залучення інвестицій

Таран Катерина Олександрівна, юристконсульт громадської спілки «Досить труїти Кривий Ріг», м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область

Сучасна система поводження з рослинними відходами в місті

Захарчук Володимир Васильович, директор Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської обласної військової адміністрації

Сухіна Олена Миколаївна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», м. Київ

Щодо впровадження екосистемних платежів за використання послуг лісів з асиміляції відходів у Бориспільській ОТГ

13.20–13.30 – Перерва

Друга пленарна сесія

Вирішення проблем перероблення та утилізації відходів, що утворені внаслідок російської збройної агресії: досвід інших країн та українські реалії

24 листопада 2022 р.
13.30–14.30

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: Крамаренко Олена Володимирівна, заступник міністра захисту довкілля та природних ресурсів України
Тимочко Гетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги

Доповідачі:

Малишева Наталія Рафаелівна, доктор юридичних наук, академік Національної академії правових наук України, професор, завідувачка відділу,
Гурова Анна Михайлівна, кандидат юридичних наук, науковий співробітник, відділ проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, м. Київ
Виявлення та каталогізація місць розташування відходів, що утворились внаслідок військових дій, з використанням засобів ДЗЗ

Іванов Павло Сергійович, Начальник Державної екологічної інспекції Столичного округу, місто Київ
Як Столичний регіон справляється з відходами війни та руйнації після: досвід після деокупації

Гандзюра Володимир Петрович, доктор біологічних наук, професор кафедри екології та зоології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ
Перспективи розвитку екологічного управління відходами в секторі оборони України

Ярошук Олеся Степанівна, завідувач дорожньої екологічної лабораторії ДП «Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М. П. Шульгіна», м. Київ
Використання елементів зруйнованих конструкцій при будівництві автомобільних доріг

Стрельник Вікторія Валеріївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватного та соціального права Сумського національного аграрного університету
Особливості поводження з відходами руйнації

Сатін Ігор Валентинович, кандидат технічних наук, доцент, т. в. о. заступника директора ДП «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут міського господарства», м. Київ

Технічні та організаційні особливості поводження з відходами від руйнувань

Обговорення:

Ткаченко Тетяна Миколаївна, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри технологій захисту навколишнього середовища та охорони праці Київського національного університету будівництва і архітектури

Вагін Андрій Володимирович, заступник начальника Державної екологічної інспекції Столичного округу, м. Київ

14.30–14.40 – Перерва

Круглий стіл 2

Негативний вплив сміттєзвалищ та місць розміщення промислових відходів на природні екосистеми та здоров'я населення

24 листопада 2022 р.
14.40–16.00

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Федоренко Євген Олександрович**, заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України
Мальований Мирослав Степанович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри екології та збалансованого природокористування Національного університету «Львівська політехніка», голова Львівської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Доповідачі:

Грущинський Андрій Миколайович, голова правління ПрАТ «Київспецтранс»
Особливості функціонування галузі поводження з відходами в умовах війни

Даншина Світлана Юріївна, доктор технічних наук, доцент, професор кафедри геоінформаційних технологій та космічного моніторингу Землі Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
Дистанційне зондування як перспективний метод моніторингу сміттєзвалищ

Мальований Мирослав Степанович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри екології та збалансованого природокористування Національного університету «Львівська політехніка», голова Львівської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Оцінка впливу мінеральних добрив, капсульованих ПЕТ, на агро екосистеми біологічної рекультивації відпрацьованих полігонів твердих побутових відходів

Гончаренко Ігор Олександрович, кандидат технічних наук, головний фахівець з проведення досліджень відокремленого підрозділу іноземної неурядової організації «Філія «ACTED», м. Київ
Дистанційна оцінка із застосуванням геоінформаційних технологій впливу на навколишнє середовище та людину пожежі на Вознесенському сміттєзвалищі в період ведення бойових дій

Хацевич Ольга Мирославівна, кандидат технічних наук, доцент кафедри хімії Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, науковий співробітник лабораторії галургії ДУ «Державний науково-дослідний і проєктний інститут основної хімії», м. Калущ, Івано-Франківська область
Відходи перероблення полімінеральних калійних руд та їхній вплив на довкілля

Бедункова Ольга Олександрівна, доктор біологічних наук, доцент, професор кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне
Вуглецевий слід рослинних відходів

Обговорення:

Лукаш Олександр Васильович, доктор біологічних наук, професор кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, голова Наукової ради Чернігівської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Шляхи зменшення обсягів побутових відходів у приватному міському будинку

Шевчук Олександр Вікторович, державний експерт, аспірант Інституту телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України, м. Київ
Геоінформаційна технологія температурного картографування сміттєзвалищ за даними дистанційного зондування Землі

Мокрий Володимир Іванович, доктор технічних наук, професор кафедри екологічної безпеки та природоохоронної діяльності Національного університету «Львівська політехніка»
Інформаційне забезпечення гідротехнічної рекультивациі Стебницького хвостосховища

Савицький Олександр Леонідович, молодший науковий співробітник національного природного парку «Нижньосульський», м. Оржиця, Полтавська область
Утилізація надлишкової маси водних рослин для вирішення екологічних проблем

16.00–16.10 – Перерва

УВАГА!

**Засідання Круглого столу 3 та Круглого столу 4 відбувається паралельно
16.10 – 17.30**

Круглий стіл 3

Екологічно дружні технологічні рішення для перероблення та повторного використання відходів війни та руїнації

24 листопада 2022 р.
16.10–17.30

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Прищеп** Алла Миколаївна, доктор сільськогосподарських наук, професор, директор навчально-наукового інституту агроекології та землеустрою Національного університету водного господарства та природокористування, голова Рівненської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Шматков Григорій Григорович, доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри екологічного аудиту та експертизи Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління

Доповідачі:

Борук Сергій Дмитрович, доктор технічних наук, доцент, завідувач кафедри хімічного аналізу, експертизи та безпеки харчової продукції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Некондиційна сировина та промислові відходи як джерело енергії в умовах військових дій в Україні

Шматков Григорій Григорович, доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри екологічного аудиту та експертизи Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління
Відходи військових дій: шляхи їх використання та утилізації

Гулін Вадим Володимирович, директор ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «РЕМА»
Відходи військових дій та шляхи їх використання та утилізації

Прищеп Алла Миколаївна, доктор сільськогосподарських наук, професор, директор навчально-наукового інституту агроекології та землеустрою, голова Рівненської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги,
Ярошук Олеся Вікторівна, аспірант кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне
Використання відходів водопідготовки (ванняного шламу) Рівненської АЕС у контексті розвитку циркулярної економіки регіону

Курта Сергій Андрійович, доктор технічних наук, професор кафедри хімії Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

Технологія і обладнання подрібнення паперово-полімерної упаковки, сепарації та рециклінгу целюлози і полімерів для теплоізоляції

Трофімов Ігор Леонідович, кандидат технічних наук, доцент кафедри хімії і хімічної технології Національного авіаційного університету, м. Київ

Технологічна схема утилізації відходів паливно-мастильних матеріалів та твердих органічних (харчових) відходів з одночасною біоремедіацією полігонів відходів транспортної інфраструктури

Бойченко Сергій Валерійович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри автоматизації електротехнічних та мехатронних комплексів

Докшина Софія Юріївна, асистент кафедри

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Концепція та технологічні засади виробництва моторних палив з пластикових відходів і відпрацьованих шин в Україні

Обговорення:

Столяренко Геннадій Степанович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри хімічних технологій та водоочищення Черкаського державного технологічного університету

Особливості утилізації відпрацьованих автономних джерел живлення

Паламаренко Яна Вікторівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки та підприємницької діяльності факультету економіки та підприємництва Вінницького національного аграрного університету

Сучасний стан та перспективи переробки побутових відходів в Україні та країнах ЄС

Круглий стіл 4

Проблемні питання поводження з небезпечними відходами в Україні

24 листопада 2022 р.
16.10–17.30

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Фоміна Наталія Максимівна**, старший викладач кафедри хімічних технологій та водоочищення Черкаського державного технологічного університету, голова Черкаської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Філоненко Роман Степанович, директор Департаменту з питань управління відходами та екологічної безпеки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Доповідачі:

Семенова Наталія Ігорівна, головний спеціаліст Департаменту з питань управління відходами та екологічної безпеки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Стратегічні пріоритети у поводженні з небезпечними відходами

Брезицька Дануся Михайлівна, лікарка-інфекціоністка, аспірантка ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України», м. Київ

Поводження з медичними відходами: нові виклики та перспективи

Марискевич Оксана Георгіївна, кандидат біологічних наук, провідний науковий співробітник Інституту екології Карпат НАН України, м. Львів

Аналіз стану поводження з відходами побутового електронного та електричного устаткування у Львові

Фоміна Наталія Максимівна, старший викладач кафедри хімічних технологій та водоочищення Черкаського державного технологічного університету, голова Черкаської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Управління відходами – шлях до європейської інтеграції України

Близнюк Микола Миколайович, доктор педагогічних наук, професор кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Михайленко Валерій Петрович, кандидат хімічних наук, доцент географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Відкриті пожежі та поводження з твердими побутовими відходами в Україні

Азімов Олександр Гельманович, доктор геологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник ДУ «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАН України», м. Київ

Фільтрат об'єктів захоронення побутових відходів: гідрохімія, екологічні загрози, соціоекономічні ризики

Григор'єва Людмила Іванівна, доктор біологічних наук, професор, завідувачка кафедри екології Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв

Проблемні питання пригнічення пилоутворення з агресивної поверхні Миколаївського глиноземного заводу

Волкова Світлана Андріївна, кандидат хімічних наук, доцент,

Пилипчук Людмила Львівна, кандидат біологічних наук, доцент,

Попович Тетяна Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент,

кафедра хімії та фармації, Херсонський державний університет

Фосфатовмісні миючі засоби як причина відсутності доступу до якісної питної води

Вавер Марія Янівна, координатор проектів Міжрегіонального центру наукових досліджень та експертиз

Геоекологічні проблеми, викликані тліючими териконами

Обговорення

25 листопада 2022 року
9.30–10.00- Реєстрація

Презентація

розділу «Екологічна безпека» Національного плану відновлення України

25 листопада 2022 р.
10.00–11.30

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Тимочко Тетяна Валентинівна**, голова Всеукраїнської екологічної ліги, Секретар робочої групи «Екологічна безпека» Національної ради відновлення України від наслідків війни
Гречаник Руслан Мар'янович, кандидат сільськогосподарських наук, заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України

Доповідачі:

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги, Секретар робочої групи «Екологічна безпека» Національної ради відновлення України від наслідків війни

Врахування засад Європейської Зеленої угоди, Глобальних цілей сталого розвитку на Національному плані відновлення

Сушко Світлана Борисівна, заступник директора Команди підтримки реформ при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України
Ключові принципи відновлення природоохоронної галузі

Марушевський Геннадій Борисович, кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку міста, м. Київ

Необхідність проведення стратегічної екологічної оцінки Національного плану відновлення України

Ковальчук Світлана Ярославівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємницької діяльності Вінницького національного аграрного університету

Ресурсоорієнтоване відновлення сільськогосподарського виробництва

Гожан Микола Ярославович, директор Департаменту стратегічного планування та відновлення довкілля Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
Програма європейського Союзу LIFE: можливості для зеленого відновлення України

Обговорення

11.30–11.40 – Перерва

Спеціальна сесія

Збитки для природних екосистем, природоохоронних територій та об'єктів ПЗФ внаслідок російської збройної агресії

25 листопада 2022 р.
11.40–13.00

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Прошук Едуард Петрович**, народний депутат України, голова підкомітету з питань охорони і раціонального використання водних ресурсів та державного моніторингу навколишнього природного середовища Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування
Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги

Доповідачі:

Прошук Едуард Петрович, народний депутат України, голова підкомітету з питань охорони і раціонального використання водних ресурсів та державного моніторингу навколишнього природного середовища Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування
Вплив російської збройної агресії на довкілля України та можливості його відновлення до природного стану

Гречаник Руслан Мар'янович, кандидат сільськогосподарських наук, заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України
Збитки для природних екосистем, природоохоронних територій та об'єктів ПЗФ внаслідок російської агресії

Драбинюк Галина В'ячеславівна, директор природного заповідника «Єланецький степ», с. Калинівка, Миколаївська область
Вплив військових дій на територію природного заповідника «Єланецький степ»

Безсонов Євген Миколайович, кандидат технічних наук, голова Миколаївської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Обґрунтування збитків, завданих екосистемам України від російського військового вторгнення: танки

Русєв Іван Трифонович, доктор біологічних наук, начальник науково-дослідного відділу Національного природного парку «Тузлівські лимани», Одеська область
Вплив війни на чорноморських дельфінів

Бондаренко Анатолій Миколайович, доктор медичних наук, завідувач кафедри екології Криворізького національного університету, Дніпропетровська область
Про оцінку впливу активних бойових дій та їх наслідків на довкілля

Лиманський Сергій Вікторович, начальник відділення «Крейдова флора» Українського степового природного заповідника НАН України, с. Озерне, Лиманський район, Донецька область
Вплив військових дій на відділення «Крейдова флора» Українського степового природного заповідника НАН України

Петрушка Катерина, кандидат технічних наук, доцент кафедри екології та збалансованого природокористування Національного університету «Львівська політехніка»
Warchol Jolanta, DSc, professor of the Department of Advanced Material Technologies, Wrocław University of Science and Technology, Wrocław (Poland)
Оцінка впливу рашистських обстрілів території України на стан ґрунтів сільськогосподарського призначення

Свердлов Володимир Олександрович, аспірант кафедри екології та охорони природи,
Карпенко Юрій Олександрович, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри екології та охорони природи, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Сучасні проблеми рекреаційного навантаження на регіональні ландшафтні парки у межах міських територій (на прикладі РЛП «Ялівицина»)

Обговорення

13.00–13.10 – Перерва

Круглий стіл 5

Інформаційна політика та інструменти цифровізації, освітньо-виховна робота і просвіта для розв'язання проблем поводження з відходами та збереження довкілля

25 листопада 2022 р.
13.10–14.30

Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Пашенко Олена Вікторівна**, координатор Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта», старший науковий співробітник Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
Барабанова Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, вчений секретар Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Доповідачі:

Яковлєв Євген Олександрович, доктор технічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, м. Київ

Чумаченко Сергій Миколайович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем Національного університету харчових технологій, м. Київ

Еколого небезпечні об'єкти в умовах війни: ризики, інформування, управлінські рішення

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги
Проблемні питання інформування цивільного населення щодо техногенних загроз внаслідок російської збройної агресії

Пашенко Олена Вікторівна, координатор Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта», старший науковий співробітник Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Кращі практики проведення інтерактивних занять поводження з відходами: досвід Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта»

Бурцева Юлія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, в. о. директора Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Запровадження в умовах війни сучасних інформаційних технологій для реалізації освітньо-виховних завдань

Дяченко Марина Олександрівна, координатор Партнерської мережі «Освіта в інтересах сталого розвитку», член Бюро Ініціативи СЕК ООН

Нігородова Світлана Анатоліївна, кандидат технічних наук, національний координатор Програми малих грантів ПРООН-ГЕФ в Україні

Використання сучасних еколого-освітніх підходів щодо збереження довкілля та зеленого відновлення

Обговорення

14.30–14.40 – Перерва

Дискусійна панель

Юридичні аспекти захисту екологічних прав громадян та місцевих громад, компенсації збитків для довкілля від наслідків російської збройної агресії

**25 листопада 2022 р.
14.40–16.00**

*Регламент
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.*

Модератори: **Куфтирєв Павло В'ячеславович**, кандидат юридичних наук, керуючий партнер юридичної компанії Gresco Law Company
Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги

Доповідачі:

Куфтирєв Павло В'ячеславович, кандидат юридичних наук, докторант Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, керуючий партнер юридичної компанії Gresco Law Company

Групові позови за моделлю opt-in для стягнення моральної шкоди через порушення екологічних прав громадян, які постраждали внаслідок російської збройної агресії

Обговорення:

Ковальчук Тетяна Григорівна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри екологічного права Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Тимочко Максим Миколайович, заступник керівника Робочої групи щодо дотримання норм міжнародного гуманітарного права при Командуванні сил територіальної оборони ЗСУ, адвокат Української Гельсінської спілки з прав людини

Разметаєв Сергій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, голова Харківської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Дворнікова Поліна Андріївна, здобувач освітнього рівня «Бакалавр» Міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, м. Харків

Гене́за юридичного аспекту захисту екологічних прав людини на національному та міжнародному рівні

16.00–16.30 – Підведення підсумків Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології».

Ухвалення Резолюції Форуму та звернень до Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, профільних міністерств і відомств.

РЕСУРСООРІЄНТОВАНЕ ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Ковальчук С.Я., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємницької діяльності ВНАУ, м. Вінниця

Проблема управління відходами є однією з найбільш актуальних, з якою пов'язана значна небезпека для здоров'я людей і навколишнього природного середовища. Потенційні руйнівні ефекти відходів зумовлюють необхідність концентрації зусиль учених на тому, щоби взяти проблему відходів під контроль. Аналіз наявних еколого-економічних концепцій та течій дає змогу виявити проблеми, пов'язані з управлінням відходами, та обґрунтувати можливі шляхи їх вирішення.

Як показує огляд фахової літератури, еколого-економічні концепції відображають відповідний розвиток продуктивних сил і той історичний досвід, який був накопичений у результаті вивчення впливу науково-технічного прогресу на стан навколишнього природного середовища. Незважаючи на те, що деякі економічні концепції (Д. Рікардо, Т. Мальтуса) визнавали існування певних природних обмежень щодо здійснення економічної діяльності, проте вони суперечили існуючим у XVIII–XIX ст. уявленням про нескінченний матеріальний прогрес. Отже, природні ресурси як об'єкт дослідження в економічній науці було виключено, а економічні теорії не враховували найважливіші функції природного середовища, зокрема, постачання ресурсів та асиміляцію відходів.

Проте, в наш час необхідна державна підтримка екологічно-орієнтованого бізнесу, формування інфраструктурних об'єктів, які обслуговують передові форми поводження з відходами, а також істотне підвищення екологічних зборів за ухилення від використання кращої практики з управління відходами. З огляду на такі позиції та нагальність всебічного поширення проблеми поводження з відходами, співпраця та інтеграція українських виробників в глобальні мережі екологічно відповідального бізнесу допоможуть організувати замкнуті ланцюги поставок в Україні. Також отримати більш точну інформацію про постачальників, привести до зниження потенційних економічних ризиків, розділити витрати між усіма учасниками знову організованого замкненого кола.

Розгортання глобальної екологічної кризи спричинене не лише технократичним типом розвитку цивілізації, а й значною мірою абстрагуванням економічної науки від реальних процесів, що відбуваються в біосфері. Неврахування економічною теорією біо-фізичних обмежень, що накладає природне середовище на здійснення економічної діяльності (вичерпності природних ресурсів, обмеженості асиміляційного потенціалу довкілля) призвело до того, що здатність природних екосистем до самоочищення і саморегуляції майже вичерпана. Щорічне утворення значних обсягів відходів, частина яких є небезпечними, породжує еколого-економічні

і соціальні проблеми, пов'язані із забрудненням усіх компонентів довкілля та негативним впливом відходів на живі організми.

Логічно та слушно постає питання щодо застосування Концепції циркулярної економіки. Термін вперше офіційно був використаний для економічної моделі, розробленої Д. Пірсом та К. Тернером, в основу якої було покладено принципи законів термодинаміки та принцип про те, що все є вкладом у щось інше.

Після цього низка авторів, зокрема С. Сауве та С. Бернард, Ф. Престон, П. Мітчелл, надали низку трактувань поняття циркулярної економіки. Частина з них є ресурсорієнтованими з наголосом на необхідності створення замкнених циклів матеріальних потоків та зменшення споживання первинних ресурсів, а також мінімізацію супутніх шкідливих впливів на довкілля. Перехід до циркулярної економіки обумовлений перш за все значним навантаженням на довкілля внаслідок усталеної практики лінійної економіки «видобуток – виробництво – видалення».

В рамках циркулярної економіки увага переноситься на стійкість та екологічну ефективність самої еколого-економічної системи. Модель циркулярної економіки також є свого роду інструментарієм для досягнення низки Глобальних цілей сталого розвитку, зокрема досягнення цілі відповідального споживання та виробництва.

Слід наголосити на тому, що у відповідь на нагальні кліматичні та економічні виклики пов'язані з ними загрози здоров'ю нації, негативні зміни довкілля, було розроблено регіональний план управління відходами у Вінницькій області. Регіональний план управління відходами (далі - РПУВ) розроблений відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, та Національного плану управління відходами до 2030 року.

Метою РПУВ є забезпечення сталого управління відходами в Вінницькій області з урахуванням положень концепції сталого розвитку та дотриманням ієрархії пріоритетів управління відходами. РПУВ спрямований на досягнення національних цілей управління відходами на території Вінницької області з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення до сфери управління відходами.

РПУВ розроблявся за підтримки Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO у період 2018-2020 роки.

У зв'язку з тим, що в період розгляду обласною державною адміністрацією розробленого проекту РПУВ, відбулися зміни адміністративно-територіального устрою, відповідні розділи РПУВ були скореговані з метою адаптації документу до нового адміністративно-територіального устрою. Таким чином в РПУВ застосовуються як дані, що відповідають адміністративно-територіальному устрою області на час розроблення РПУВ, так і окремі дані, уточнені з урахуванням нового адміністративно-територіального устрою.

Вінницька область першою в Україні розробила Регіональний план управління відходами на період до 2030 року (РПУВ).

Створення, вдосконалення та підтримання функціонування системи управління відходами на рівні кластерів (інституційні і організаційні аспекти). РПУВ передбачає створення системи управління відходами на рівні кластерів. Така система охоплює територію певної кількості громад, а її створення і підтримання потребує узгодженості управлінських і технічних рішень. Організаційною основою діяльності в зазначеному форматі є законодавчо визначені принципи та форми співробітництва територіальних громад. Для оптимізації управління відходами визначено шість зон оптимального охоплення управління відходами (кластерів). (табл.1).

Таблиця 1

Регіональні кластери у сфері поводження з відходами Вінницький регіон

№	Назва кластеру	Перелік ОТГ
1	Північний кластер	Калинівська ОТГ, Івнівська ОТГ, Глуховецька ОТГ, Козятинська ОТГ, Махнівська ОТГ, Самгородоцька ОТГ, Жданівська ОТГ, Уладівська ОТГ, Хмільницька ОТГ, Турбівська ОТГ
2	Північно-західний кластер	Барська ОТГ, Агрономічна ОТГ, Вінницька ОТГ, Вороновицька ОТГ, Лука-Мелешківська ОТГ, Стрижавська ОТГ, Якушинецька ОТГ, Жмеринська ОТГ, Северинівська ОТГ, Станіславська ОТГ, Літинська ОТГ, Гніванська ОТГ, Сутисківська ОТГ, Тиврівська ОТГ
3	Північно-східний кластер	Гайсинська ОТГ, Краснопільська ОТГ, Кунківська ОТГ, Іллінецька ОТГ, Дашівська ОТГ, Липовецька ОТГ, Немирівська ОТГ, Райгородська ОТГ, Оратівська ОТГ, Погребищенська ОТГ
4	Південно-західний кластер	Вендичанська ОТГ, Могилів –Подільська ОТГ, Яришівська ОТГ, Муровано-Куриловецька ОТГ, Бабчинецька ОТГ, Чернівецька ОТГ, Джуринська ОТГ, Мурафська ОТГ, Шаргородська ОТГ, Копайгородська ОТГ
5	Південний кластер	Крижопільська ОТГ, Городківська ОТГ, Ладизжинська ОТГ, Піщанська ОТГ, Студенянська ОТГ, Вапнярська ОТГ, Томашпільська ОТГ, Тульчинська ОТГ, Шпиківська ОТГ, Ямпільська ОТГ, Брацлавська ОТГ
6	Південно-східний кластер	Бершадська ОТГ, Джулинська ОТГ, Теплицька ОТГ, Соболівська ОТГ, Ободівська ОТГ, Тростянецька ОТГ, Чечельницька ОТГ, Ольгопільська ОТГ

Функціонування системи управління відходами на рівні кластерів потребує прийняття певних поточних управлінських рішень, у т.ч. таких, що потребують попереднього експертного опрацювання. Така діяльність здійснюється або в межах загального фінансування відповідних представників виконавчих структур органів місцевого самоврядування або з залученням сторонніх експертів на комерційних засадах з фінансуванням з місцевих бюджетів громад, що входять в кластер за механізмами співробітництва територіальних громад, або в інший спосіб.

РПУВ передбачає розроблення локальних планів управління відходами для кластерів. Така робота потребує створення на рівні кожного з кластерів органу (інституційної структури), який буде мати права та повноваження приймати рішення з цього питання від імені усіх громад, що входять в кластер. В якості такого органу передбачається створення на рівні кластерів координаційних рад з питань управління відходами. Передбачається, що представники, які входять в координаційну раду будуть працювати на громадських засадах, або в межах загального фінансування їх основної діяльності.

При цьому передбачається, що безпосередньо розроблення локальних планів управління відходами для кластерів здійснюється з залученням сторонніх експертів на комерційних засадах.

Слід зауважити, що Вінниччина область аграрного спрямування, тому формування локальних планів управління відходами базується на плануванні використання відходів сільськогосподарського виробництва.

В умовах воєнного стану та можливих перешкод, обумовлених військовими діями, малі фермери та домогосподарства, як організаційна форма та спосіб ведення сільськогосподарського, рибного, пасовищного та аквакультурного виробництва, стикаються в силу причин різного характеру, з неможливістю продовження господарської діяльності на відміну від агрохолдингів, які мають значно більшу фінансову та матеріально-технічну забезпеченість своєї господарської діяльності.

Поводження з відходами сільського господарства повинне відповідати принципам п'яти ступеневої ієрархії відходів, принципу «забруднювач платить» – виробник сільськогосподарських відходів відповідальний за витрати на управління відходами, та принципу самодостатності і близькості, тобто створення комплексної мережі установок з утилізації відходів з урахуванням найкращих доступних технологій.

Це можна відтворити також «пірамідою» (рис.1): відповідно до ієрархії відходів, найвищим пріоритетом є запобігання утворенню відходів (основна частина), за ним іде оптимальне використання відходів як ресурсу. Далі за ієрархією – відновлення поживних (корисних) речовин та їх застосування для відновлення родючості ґрунтів. Менш важливим є використання біомаси для отримання енергії. Найменший бажаний варіант – захоронення (верхівка).

Перевага надаватиметься таким способам, за яких можливими економічно ефективним є одночасне відновлення поживних речовин і рекуперация енергії.

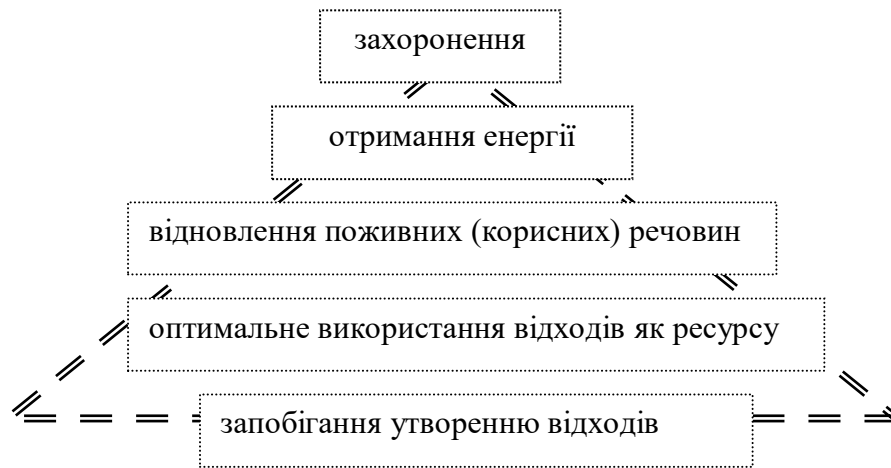

Рис.1. Поводження з відходами сільського господарства

Агропромисловий комплекс може працювати взагалі без відходів, оскільки останні можуть бути перетворені на корми, компости, паливо або сировину для хімічної промисловості. Переваги уникнення утворення відходів на фермі: скорочення обсягу сировини, яку необхідно купувати, економія часу та грошей на управління відходами, зменшення шкоди довкіллю, відповідність діяльності ферми вимогам екологічного законодавства.

З огляду на те, що економіка замкнутого циклу це принципово нова модель, яка матиме економічний, екологічний та соціальний ефекти як для вітчизняних підприємств, так і для забезпечення економіко-екологічної безпеки країни, адже циркулярна економіка в змозі забезпечити стійкій економічний розвиток агроєкосистеми без шкоди навколишньому середовищу.

Слід наголосити на тому, що запровадження Єдиної державної електронної системи у сфері відходів (е-відходи), яка забезпечує збирання, обробку, зберігання, використання та обмін даними і документами у сфері відходів в електронному вигляді, а також забезпечує електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування з метою виконання законодавства у сфері відходів. Це так званий «блокчейн» для відходів, щоб можна було прослідкувати, хто генерує, перевозить та переробляє відходи. Це нарешті дасть змогу позбутися «нічийного» сміття та стане дороговказом для інвесторів, який допоможе прозоро розрахувати розмір інвестицій.

Зниження споживання ресурсів і відповідно попиту на них дасть розуміння того, що поточна модель економіки не зможе більше підтримувати економічне зростання, покращувати добробут в довгостроковій перспективі, і сільськогосподарські підприємства почнуть диверсифікувати свою діяльність і використовувати циркулярні бізнес моделі.

Впровадження циркулярної економіки на законодавчому рівні, так і в практику управління відходами сільськогосподарських підприємств дасть змогу приділити значну увагу попередженню утворенню відходів (акцент переноситься на початкову стадію життєвого циклу продукції). Це

потребуватиме вагомих зусиль щодо визнання того, що більшість відходів є ресурсом, за умови їх рециклінгу можна зменшити використання природних ресурсів. Кінцевою метою є мінімізація впливу відходів на довкілля.

На сьогоднішній день науковці наголошують на класифікації моделей ведення господарства у циркулярній економіці, які передбачають кругообіг ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Дана класифікація застосовується міжнародним консалтинговим агентством Accenture як один із результатів дослідження «Циркулярна економіка: інноваційні бізнес-моделі і технології для створення цінностей у світі без обмежень росту» (Circular Advantage: Innovative Business Models and Technologies to Create Value in a World without Limits to Growth).

Отже, впровадження моделі циркулярної економіки у сільськогосподарському виробництві, зводиться до наступного, її прагненні повторювати природну систему, де усе що виробляється чи використано, повністю переробляється в середині агроєкосистеми так, що не виникає екологічних проблем.